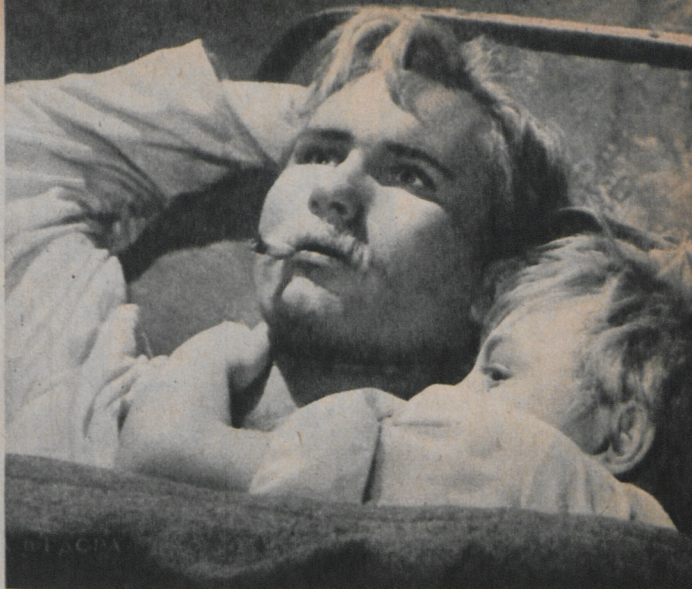

A két Fedor

A gyerekek sorsa, neveltetésük, problémáik: a Szovjetunióban is központi téma. Ilyen témát dolgozott fel Marlen Hucijev fiatal rendező Szavcsenkó kisregényéből »A két Fedor«-ból.

Hucijev 1950-ben végezte a főiskolát, a nagy ukrán rendező, Igor Szavcsenkó tanítványaként. Eddigi alkotásai közül a magyar közönség a »Tavaszi a kisvárosban« című filmet ismeri. Marlen Hucijev, Petr Todorovszkij operatőrrel együtt — talán mert maguk is az ifjabb nemzedékhez tartoznak —, a három főszerepre olyan színészeket választott, akiknek neve még a szovjet közönség előtt sem nagyon ismert. A »nagy« Fedort, a háborúból hazatérő katonát Vaszilij Suskin játssza. Partnere: a »kis« Fedor, Kolja Csurszin. Kettőjük filmbeli sorsa egy vasúti állomáson kapcsolódik össze, ahol az idősebb Fedor, akinek mindenkiye elpusztult a háborúban, megpillantja az árva kisfiút.

Fedor a családi otthon ígését látja a gyermekben és magához veszi kis barátját. Az otthon valóban még csak ígélet, a lerombolt tűzhelyet újjá kell építeni, s e munkából a két Fedor egyaránt derekasán ki-veszi részét. Egy napon a »nagy« Fedor megismerkedik egy fiatal leánnyal, Natasával (Tatjana Szemina alakítja).

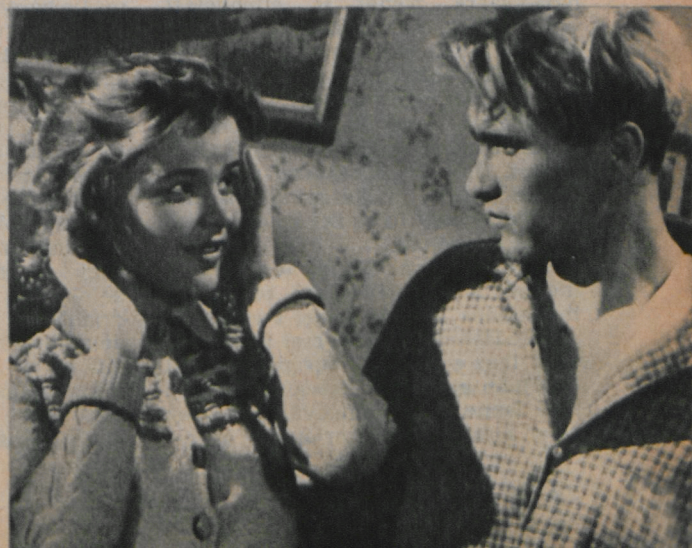

Vaszilij Suskin és Kolja Csurszin

Egymásba szeretnek s össze is házasodnak. Kis Fedor kétségbeesik. Úgy érzi, s joggal, hogy már nem bírja vele Nagy Fedor úgy, ahogy eddig. Mivel szeretetre vágyik, a legkülönfélébb furfanggal próbálja magát észrevétni, de hiába. Az ifjú házaspár nem ügyel rá.

Itt robban ki a konfliktus, amely a harmonikus kis családi közösséget feldúlja. Szavcsenkó és Hucijev derűsen, azért mégis komolyan vetíti elénk a problémát s oldja meg végül megnyugtató módon. Bensőséges líra, természetes egyszerűség, ez Marlen Hucijev rendezői stílusának legfőbb sajátossága. S főként az, hogy a témát az érzelmekre hatóan, de nem érzélgősen dolgozza ki. Munkája érdekes színtöltja az új szovjet filmművészetnek.

Tatjana Szemina és Suskin

Luisa della Noce, Edvardo Nevola és Pietro Germi

A SZALMAÖZVEGY

A *Hétköznapi tragédiákból* már ismert Germi írta (társszerzőként) rendezte és játssza a most látott *Szalmaözvegy* című filmet. Írta, rendezte és játssza: a film három alapvető részletmunkája s köztük a mindent egybeolvasztó rendezés testesül meg benne. Mondják és sok nagy alkotás bizonyítja is: nagyon jó, ha valaki egyszemélyben képes erre a sokoldalúságra. Nehéz is ellenvetést tenni, mert csak használhat a filmnek ez a koncentrátság; mégis, van itt egy kis bökkenő: (egészen durván fogalmazva) nem mindegy, hogy ki vállalkozik erre az egyenként is egész embert kívánó hármass feladatra. Úgy érezzük Germi filmje és benne Germi játéka sajnálatos módon éppen egy ilyen bökkenős esetre szolgáltat példát.

Germi már a *Hétköznapi tragédiákból* is tiszta indulatú, tehetséges művésznek ismertük meg s ebben a vélekedésünkben nem csal meg most sem. Igaz azonban, hogy pusztán ezt az újabb alkotását látva némiképp más lenne a véleményünk. Nézzük talán először a film történetét, a for-

gatókönyvi anyagát. Egy deresedő hajú, hangsúlyozottan jóképű munkásember három hétre szalmaözvegy marad s ezalatt beleszeret egy fiatal lányba, de inkább az öbelé. S mikor az asszony hazajön a férfi szakít a lánnyal, mire az öngyilkos lesz. Erre viszont a feleség hagyja el a hőst, hogy szilveszter éjszakára aztán hazatérjen, megbocsátva ugyan, de megjegyezve: »Ez már nem a régi, valamit elvesztettünk!« A történet mindenestre reálisnak mondható, egészen az öngyilkosságig, ezen a ponton azonban rossz sablonba, tartalmatlan elsziettségbe fullad. Először itt bizonyul Germi alkalmatlannak a hármass feladat megfelelő elvégzésére: a lehetséges írói-művészi megoldások közül a legalkalmatlanabbat választja ki, ahelyett, hogy megérkezve az igazi drámai helyzethez, belőle fejlesztené ki a drámát és a mondanivalót, meg gondolatlanul és szentimentálisan feláldozza a lányt. Érezzük szándékát: a kis szalmaözvegyi kalandorkodásból nagy drámát, talán tragédiát akar csinálni s éppen az ellenkező-

jét éri el. Az író, a dramatisztor szemével nincs átgondolva ez a történet.

A rendezést, mivel a film jeleneinek kilencvenöt százalékában sajátmagát rendezi Germi, nem lehet elválasztani a játéktól. A játék pedig, Germi játéka csalódást okoz. Szinte érthetetlennek tűnik a *Hétköznapi tragédiák* után Germi itteni eszköztelensége. A legtöbb lényeges fordulópontot átcigarettázza, mindig akkor gyújt rá, mégpedig jellegzetesen amerikai Gregori Peck-es hányavetiséggel, mikor valami érzelmelt kellene kifejeznie. Ez persze, a rendező súlyos mulasztásának is tekinthető, látszik, hogy Germi a rendező nem tudja instruálni Germit a színészt, zavarják egymás munkáját. És éppen ebben a zavarásban van a hiba, bizonyítja ezt az is, hogy igen jó, élő, színes az a néhány jelenet, melyben Germi nincs ott, meg az is, ahol Germi a színész néhány helyen kitör saját rendezői szorításából.

A legfőbb és legbántóbb s szintén e hármasszefogottságból származó hibáról azonban még nem beszélünk. Nehéz is erről szólni, de az elején már céloztunk rá, azzal tudniillik, hogy ez a szalmaözeveggy munkásember hangsúlyozottan jóképű. Megaztán jóállású, vállas, izmos, belevaló, aki után megfordulnak a nők. Nem is volna ez baj, ha csak Germi a színész —, aki valóban rendelkezik e tulajdonságokkal — használná ki mindezeket s ugyanakkor a rendező Germi nevetne rajtuk. Csak hogy nem ez történik, hanem éppen

a fordítottja: Germi a színész végtelen boldog, hogy ilyennek teremtette az Isten, a rendező pedig bátran kihasználja ezeket a természetadta nagyszerű lehetőségeket és majd minden kockában ezt hangsúlyozza, mutogatja, fitogtatja. Ettől válik amerikaivá Germi játéka s persze, ettől lesz neveltséges az egész koncepció. Így lassan megsejtjük azt is, miért kell a szerencsétlen kislánynak öngyilkosnak lenni... Mi mást tehetne, mikor egy ilyen férfi hagyta el?...

Nem sok jót mondtunk el a *Szalmaözeveggyről* s most a végére érve, mentő kérdéseket is fel kell tennünk. Ezek: milyen volt a kisfiú, a szalmaözeveggy fia? Milyen volt a milió-rajz és a mellékalakok mozgatója, ábrázolója? Ritmus, vágás, kompozíció? A kisfiú remek volt. Írásban, rendezésben, játékban (játékszításban) egyaránt remek. Érdekes megjegyezni, hogy Germi előzőleg látott *Hétköznapi tragédiákban* is a gyermekjelenetek alkották a csúcst. Ehhez különlegesen jó érteke van, úgy látszik. A mellékalakok ábrázolója nyugodt menetű, egységes, jó volt, kiváló azonban csak a lány apjának jelenetében láttunk.

Végezetül csak annyit: a film három alapeleme: írás, játék, rendezés lényegében három egymásnak feszülő kontroll, egymást az örökös ellenőrzésben összetartó ellentét-triász. Akiben a kritikusból olyan kevés van, mint Germiben, jobb ha megelégszik a három alapelem egyikével. Germi csak játsszon.

CSURKA ISTVÁN

Germi és Franca
Bettoja

